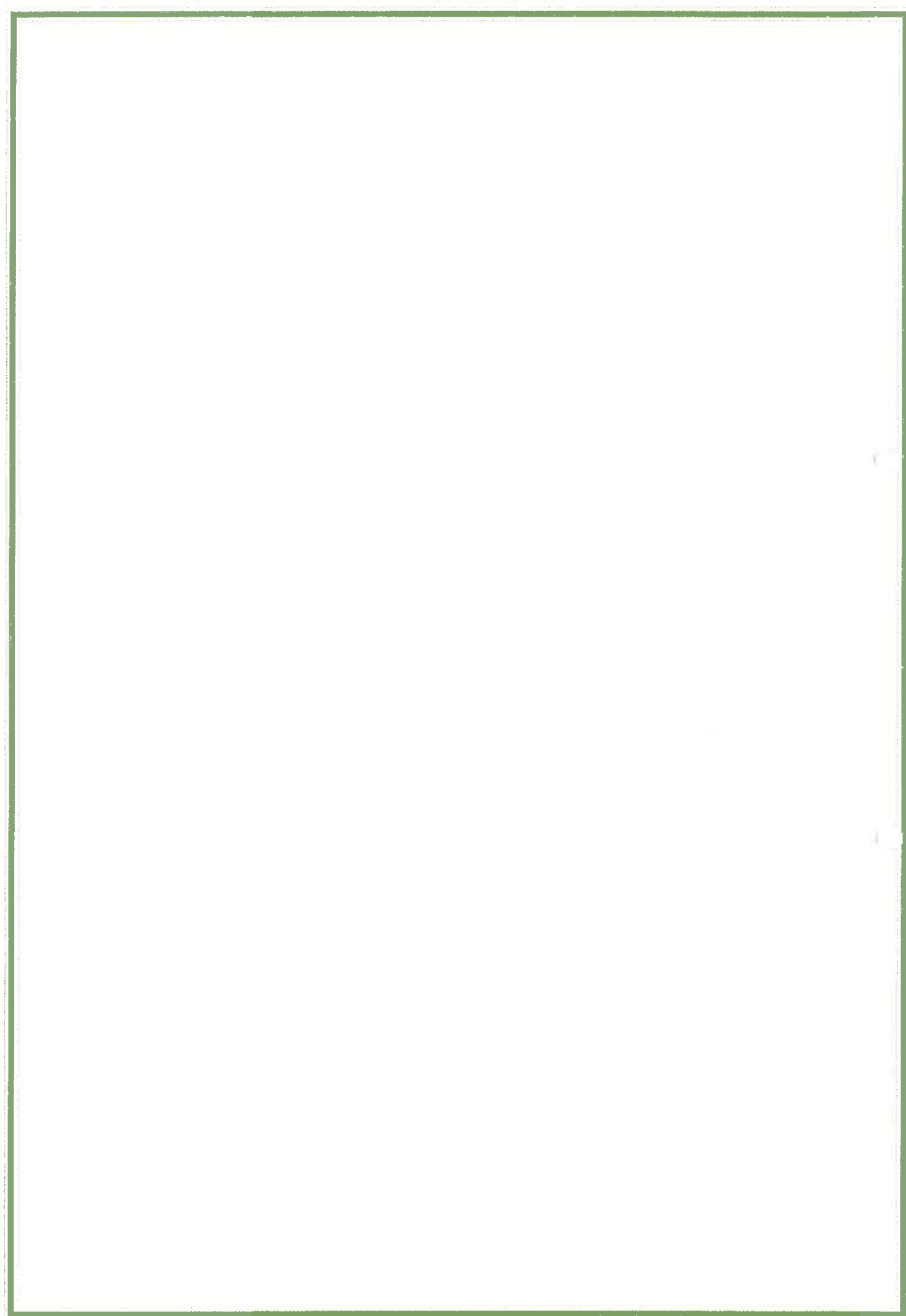

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału**

**Banku Spółdzielczego
W
Lipnie**

według stanu na 31.12.2017 roku

I. Podmioty objęte informacją

Niniejsza informacja stanowi wykonanie postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz „Zasad Polityki Informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Lipnie” .

Bank dokonuje ujawnień informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji zawartych w niniejszym dokumencie zwanym „Informacją z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Lipnie wg stanu na dzień 31.12.2017r.”

Informacje zawarte w dokumencie dotyczą roku obrotowego zakończonego dnia 31.12.2017r. Informacje te są ogłaszane z częstotliwością roczną, nie później niż w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego przez Zebranie Przedstawicieli. Informacje są ogólnie dostępne dla wszystkich uczestników rynku w Centrali Banku Spółdzielczego w Lipnie.

Bank w zakresie ujawnianych informacji stosuje pominięcie informacji uznanych za:

- 1) nieistotne – informacje nieistotne, to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
- 2) zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

W przypadku pominięcia informacji, wiadomość o tym jest podawana w odpowiednio określonej formie.

Informacje ogólne o Banku

1. Bank Spółdzielczy w Lipnie z siedzibą: 87-600 Lipno, ul. Włocławska 20b. zwany dalej Bankiem, wpisany do KRS prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000111858.
Główny Urząd Statystyczny nadał Bankowi REGON 0004949953.
2. Zarząd Banku Spółdzielczego w Lipnie działa w składzie 3 osobowym. W trakcie 2017 roku skład osobowy Zarządu uległ zmianie (liczba członków Zarządu zmniejszyła się o jedną osobę) .
W skład Zarządu Banku na dzień sporządzenia informacji wchodziły następujące osoby:
 - a) Kozłowska Anna – Prezes Zarządu,
 - b) Kałmin Mirosława –z-ca Prezesa Zarządu,
 - c) Teżycka Renata – Członek Zarządu.

3. W 2017r. Bank Spółdzielczy w Lipnie prowadził działalność poprzez:

Centrala	Lipno ul. Włocławska 20 b
Oddziały	Lipno ul. 3 Maja 20
	Lipno ul. Mickiewicz 30a
	Chrostkowo 99
	Tłuchowo ul. 3 Maja 6
Punkty kasowe	Lipno ul. Sierakowskiego 10b
	Lipno ul. Sierakowskiego 20
	Lipno ul. 3 Maja 3
	Czernikowo ul. Słowackiego 1
	Kikół pl. Kościuszki 7
	Bobrowniki pl. Wolności 21
	Dobrzyń n/W ul. Stodólna 16
	Wielgie ul. Starowiejska 87
	Brudzeń Duży ul. Miła 8
	Łochocin 106

4. Bank Spółdzielczy w Lipnie zrzeszony jest w SGB-Banku S.A. w Poznaniu na podstawie umowy zrzeszenia.
5. Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB w rozumieniu art. 22 b ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. z dnia 2015r. poz. 2170 oraz z 2016r. poz. 381).
Głównym celem Systemu ochrony SGB jest zapewnianie płynności i wypłacalności.
Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.
6. Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty procedurą „System informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Lipnie” definiując : częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowany do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej redukcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.
7. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej.
8. Ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.
9. Ponadto od listopada 2015r. Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Instytucjonalnej, co wzmocniło bezpieczeństwo procesu zarządzania ryzykiem, poprzez działania prewencyjne, przygotowanie i rekomendowanie stosowania ujednoliconych standardów u każdego uczestnika systemu.

II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

Działalność bankowa obciążona jest wieloma rodzajami ryzyka. Zarządzanie ryzykiem jest kluczowym elementem w zarządzaniu Bankiem. Systematyczna kontrola akceptowalnego ryzyka w relacji do założonej stopy zwrotu z kapitału stanowi integralny komponent

zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Lipnie. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na działalność Banku jest jednym z kluczowych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi istotny składnik procesu planowania. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury.

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym powierzono Prezesowi Zarządu. W banku stosowana jest zasada rozdzielności funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta od oceny ryzyka przez decydentów.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) identyfikacja ryzyka - polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
- 2) pomiar ryzyka - pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz kwantyfikację ryzyka za pomocą ustalonych miar;
- 3) ocena/szacowanie ryzyka - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem - w ramach oceny ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka;
- 4) monitorowanie ryzyka - polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń) - monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności;
- 5) raportowanie ryzyka - polega na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców;
- 6) stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Pomiar ryzyka, na które narażony jest Bank pomaga lepiej rozumieć ryzyka zagrażające Bankowi, podejmować lepsze decyzje strategiczne oraz dzięki temu lepiej wykorzystywać zasoby banku. Powiązanie ponoszonego ryzyka z aktualnym stanem kapitałów własnych Banku stanowi o bezpieczeństwie Banku.

Kompleksowy model zarządzania ryzykiem obejmuje powiązania i zapewnienie spójności pomiędzy czterema głównymi obszarami: strategią, procesami, organizacją oraz rozwiązaniami IT.

Bank Spółdzielczy w Lipnie dąży do tego by zintegrowany system zarządzania ryzykiem spełnił następujące warunki:

- efektywny system kontroli ryzyka,
- świadomość podejmowanego ryzyka przez kadre,
- wyraźnie zdefiniowane zasady zarządzania ryzykiem, jasny podział kompetencji i odpowiedzialności,
- sprawne metody uwzględniania ryzyka w wycenie oferowanych produktów,
- uwzględnienie korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka w ocenie całkowitego ryzyka ponoszonego przez Bank.

Bank Spółdzielczy w Lipnie oferuje proste produkty bilansowe, a skala działalności handlowej jest nieznaczająca. Bank koncentruje się na produktach, w których posiada doświadczenie umożliwiające realną ocenę ryzyka. Po stronie aktywów są to głównie lokaty bankowe, kredyty dla rolników, osób prywatnych, przedsiębiorstw, spółek prywatnych, spółdzielni oraz sektora budżetowego. Po stronie pasywów są to depozyty osób prywatnych, rolników, przedsiębiorstw, spółek prywatnych, spółdzielni oraz sektora budżetowego.

Wprowadzanie nowych produktów jest poprzedzone szczegółową analizą ryzyka związanego z tymi produktami.

W 2017r. bank kontynuował rozpoczęty w 2016r. proces inwestycji nadwyżki zgromadzonych środków w alternatywną formę dla lokat zdeponowanych w SGB Bank S.A. Ta forma inwestycji to instrumenty finansowe w postaci jednostek TFI SGB Gotówkowy. Jest to specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty zarządzany przez Union Investment TFI S.A. Decyzja o ponownym zaangażowaniu w jednostki TFI podyktowana była intratną formą inwestycji na bazie doświadczeń inwestycyjnych. Na datę 31.12.2017r. zainwestowany kapitał stanowił 2.020.000,00 zł. Bank klasyfikuje powyższe instrumenty do „aktywów dostępnych do sprzedaży”. Skutki zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny, do momentu wyłączenia aktywów z bilansu Banku kwota 146,62 zł, powiększa kapitał podstawowy Tier I o wartość 80%. Poziom ryzyka generowany przez ten instrument został określony na poziomie średnim i w rachunku adekwatności kapitałowej przypisana jest waga ryzyka 36%.

Pozycja banku jest rezultatem efektywnego zarządzania kluczowymi wskaźnikami ryzyka, które stanowią podstawę realizacji głównych celów strategicznych nakreślonych w „Strategii Banku Spółdzielczego na lata 2016-2020”, w „Strategii zarządzania ryzykiem...” oraz w „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w ...”.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa działania kluczową kwestią jest ustalenie apetytu na ryzyko. Apetyt na ryzyko oznacza zdolność do podejmowania ryzyka i uwzględnia całą strategię biznesową oraz oczekiwania udziałowców, klientów i innych jednostek mających wpływ na działalność banku. Apetyt na ryzyko oznacza wielkość ryzyka, która może być przez

bank zaakceptowana biorąc pod uwagę całą jej strukturę bez uwzględnienia limitów i norm ostrożnościowych unormowanych w obowiązujących przepisach prawa.

Pojemność ryzyka jest maksymalną wielkością ryzyka, którą Bank może ponieść i jest powiązana z kapitałem, wielkością aktywów płynnych, zdolnością pozyskiwania kredytu. Pojemność kapitałową (maksymalny udział wymogów kapitałowych razem w funduszach własnych) Banku Spółdzielczego w Lipnie określono w Strategii zarządzania i planowania kapitałowego.

Bank określa swój apetyt na ryzyko podejściem z góry na dół, czyli metodą całościowego oglądu ryzyka i jego deagregacji na poszczególne typy ryzyka oraz cele określone w „Strategii Banku Spółdzielczego na lata 2016-2020”.

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w Banku, ma na celu uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:

- 1) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa,
- 2) odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.

Bank uzupełnia metody oceny ryzyka o analizę warunków skrajnych. Symulacja takich zjawisk dokonywana jest w okresach kwartalnych w celu oszacowania dodatkowych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka tj. potrzebnych kapitałów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnych. Niezależnie od testów przeprowadzanych w okresach kwartalnych Bank raz w roku przeprowadza szereg testów wrażliwości kapitału wewnętrznego wg założeń określonych w przedmiotowych procedurach.

Wyniki testów warunków skrajnych stanowią podstawę opracowania i weryfikacji planów awaryjnych w zakresie adekwatności kapitałowej. Są szczególnie wykorzystywane w procesie planowania w celu dostosowania skali działalności do posiadanych funduszy własnych lub jego możliwych zmian, a także w podejmowaniu odpowiednich decyzji w celu ograniczenia ryzyka banku.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w „Strategii zarządzania ryzykiem w...” oraz w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Lipnie”.

Komórki organizacyjne uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Do ryzyk mających istotny wpływ na działalność banku zalicza się następujące ryzyka:

- ryzyko kredytowe;
- ryzyko walutowe;
- ryzyko operacyjne; (w tym ryzyko prawne, ryzyko modeli, ryzyko braku zgodności oraz ryzyko teleinformatyczne);
- ryzyko koncentracji zaangażowani;
- ryzyko stopy procentowej;

- ryzyko płynności;
- ryzyko wyniku finansowego;
- ryzyko kapitałowe.

System zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje:

- raporty i opracowania identyfikujące, opisujące i wyjaśniające przyczyny zmienności;
- limity i ograniczenia w stosunku do każdego ryzyka;
- wskazówki, rekomendacje co do wielkości akceptowanego ryzyka;
- zakres odpowiedzialności i sposoby delegowania uprawnień osób na poszczególnych stanowiskach.

1. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem zorganizowany jest na dwóch niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, na które składa się: identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola, monitorowanie oraz sprawozdawanie ryzyka,
 - b) działalność komórki do spraw zgodności.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
 - a) pion finansowy, podlegający członkowi Zarządu w skład którego wchodzi następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
 - Główny księgowy,
 - Stanowisko księgowości i rozliczeń,
 - Stanowisko ds. sprawozdawczości,
 - Stanowisko ds. teleinformatycznych, ASI.
 - b) pion handlowy, podlegający z-cy Prezesa Zarządu w skład którego wchodzi następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
 - Oddziały i punkty kasowe (podstawowe zadania realizowane są przez Stanowisko ds. kredytów, Stanowisko ds. analiz kredytowych, Stanowisko kasjersko-dysponenckie),
 - Stanowisko analiz kredytowych,
 - Stanowisko ds. produktów i marketingu,
- 2) w ramach poziomu drugiego funkcjonuje:

Pion organizacji i nadzoru, podlegający Prezesowi Zarządu w skład którego wchodzi następujące komórki i stanowiska:

 - Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
 - Stanowisko ds. monitoringu, restrukturyzacji i windykacji,
 - Stanowisko ds. analiz ryzyka,
 - Stanowisko ds. kadr i administracji,
 - Stanowisko ds. BHP i P.poż.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność w tym :

- 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
- 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
- 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
- 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, o których mowa w § 8, w tym w szczególności w ramach przypisanych im obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w § 6 ust.1 pkt 2 lit. a);
- 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem w tym:

- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
- 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnienie wdrożenia planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
- 4) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
- 5) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
- 6) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
- 7) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
- 8) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;

ponadto:

- 9) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków przy czym nadzór nad drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

Rada Nadzorcza Banku i Zarząd Banku jako organ kolegialne dają rękojmię właściwego zarządzania ryzykiem, a ogólny skład organów Banku odzwierciedla odpowiednio szeroki zakres kompetencji (wykształcenia, doświadczenia), tak aby możliwy był odpowiedni nadzór nad ryzykiem.

Wszyscy członkowie organów poświęcają wystarczająco dużo czasu wykonywaniu swoich funkcji w Banku, a także analizom kwestii ryzyka.

Organy Banku biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka, o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w *Rozporządzeniu CRR*, oznacza to regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów.

W banku funkcjonują: Zespół Zarządzania Aktywami i Pasywami – jest to organ o charakterze opiniodawczo-doradczym Zarządu banku w zakresie efektywnego kształtowania struktury ilościowej i jakościowej aktywów i pasywów oraz Zespół ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym – jest to organ o charakterze analitycznym, doradczym i wspomagającym w stosunku do Zarządu w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym w celu optymalizacji dochodu, przy jednoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa Banku. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

2. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

- 1) **Ryzyko kredytowe** (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- a) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- b) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- c) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 1,5%;
- d) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- e) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje te cele strategiczne poprzez:

- a) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- b) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- c) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 70% funduszy własnych Banku.
- d) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- e) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 70% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- a) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- b) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
- c) budowę, weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- b) ograniczenie kredytowania klientów oraz grup powiązanych klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby 10% uznanego kapitału (np. 10% zgodnie z definicją dużych ekspozycji);
- c) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- a) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- b) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;

- c) utrzymywanie udziału sumy ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie brutto w sytuacji zagrożonej na poziomie nie wyższym od 1,5% sumy ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie brutto;
- d) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie netto maksymalnie do 80% ich udziału w sumie ekspozycji kredytowych netto.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl¹) nie przekracza poziomów określonych w § 23.(Strategii zarządzania ryzykiem w BS w Lipnie)
- b) stosowanie limitów LtV², na maksymalnym poziomie³:
 - 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
 - 90% - w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
 - 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
 - 80% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
 - bank do ustalenia wartości nieruchomości stosuje wskaźniki korygujące, określone w przedmiotowych procedurach.
- c) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 25 lat; Bank dopuszcza możliwość stosowania okresu kredytowania 30 lat za zgodą Zarządu, wówczas ekspozycja traktowana jest jako odstępstwo i podlega stosownym zapisom.

¹ Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

² Sposób obliczania wskaźnika LtV został szczegółowo opisany w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

³ Dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej:

- powstałych w okresie do 31 grudnia 2014 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 95%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 90%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać: 85% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

- d) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
- dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
 - zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- a) wdrożenie, weryfikacje i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- b) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- c) utrzymywanie udziału sumy ekspozycji detalicznych brutto w sytuacji zagrożonej na poziomie nie wyższym od 1,5% sumy ekspozycji detalicznych brutto;
- d) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 35% ich udziału w sumie ekspozycji kredytowych netto;

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl⁴) nie przekracza:

Warunki		Maksymalny poziom Dtl
<i>dochód netto wnioskodawcy PWN – przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce netto</i>	<i>okres kredytowania</i>	
dochód ≤ 1 PWN	okres ≤ 5 rok	55%
	okres > 5 lat	50%
dochód > 1 PWN	okres ≤ 5 rok	70%
	okres > 5 lat	65%

2) Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- a) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- b) racjonalizację kosztów;

⁴ Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

- c) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- d) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- e) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających się warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

3) Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- a) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- b) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- c) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
- b) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- c) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- d) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami⁵ poziomie;
- e) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów⁶ powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;

⁵ Zgodnie z Umową Systemu Ochrony SGB;

⁶ Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa

- f) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu⁷ na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów⁸ nad skumulowanymi pasywami⁹ w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku¹⁰;
- g) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności¹¹ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- h) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- i) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- j) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia, postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych i samorządowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 75% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;

⁷ Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

⁸ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

⁹ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

¹⁰ Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

¹¹ O której mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

- 2) stosownie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego) – zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
- 3) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek własnych Banku,
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

W celu efektywnego zarządzania strukturą pozycji oprocentowanych, bank podejmuje następujące działania:

- 1) prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych oraz stóp ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej NBP,
- 2) analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków,
- 3) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej banku.

5) Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- a) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- b) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- c) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- b) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- c) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokoją wpływy netto w danej walucie obcej;
- d) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- e) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

Bank prowadzi rachunki walutowe oraz przeprowadza gotówkowe operacje walutowe w EUR, USD i GBP.

6) Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 3) i ust. 3; (przedmiotowej procedury)

- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 2 i ust. 3; (przedmiotowej procedury)
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 1) i ust. 3 ; (przedmiotowej procedury)
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 69%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 12%;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 100% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni; *(ograniczenie wynika z jednego z warunków KNF wydanego przy decyzji uznania Systemu Ochrony SGB)*
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 90% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3), 4) i 5); nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;

Długoterminowe cele kapitałowe realizowane są zgodnie ze „Strategia zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Lipnie”.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych i obejmuje w szczególności:

- pisemne zasady polityki oraz procedury identyfikowania, pomiaru i raportowania ryzyka w działalności Banku;
- proces ustalania (alokacji) kapitału w zależności od poziomu ryzyka w Banku (opisujący przekształcanie miar ryzyka w ujęciu ilościowym ryzyka w wymogi kapitałowe);
- proces ustalania celów kapitałowych w zakresie adekwatności kapitałowej (docelowy poziom kapitału);
- system kontroli wewnętrznej w obszarze szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Polityka zarządzania kapitałem zawiera w szczególności następujące elementy:

- długoterminowe cele kapitałowe,
- preferowaną strukturę kapitału,
- kapitałowe plany awaryjne,
- delegowanie zarządzania kapitałem,
- podstawowe elementy procesu przekształcania miar ryzyka w ujęciu ilościowym w wymogi kapitałowe.

7) Ryzyko braku zgodności

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla działania Banku, monitorowanie zaistniałych incydentów, podejmowanie działań wspierających oraz naprawczych, zapobiegających narażaniu Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych skutków nieprzestrzegania przez

Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, a w szczególności poprzez zapobieganie:

- Utracie reputacji oraz zaufania klientów, partnerów biznesowych i pracowników;
- Karom pieniężnym i odszkodowaniom;
- Negatywnym decyzjom ze strony instytucji/organów nadzorczych.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- a) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- b) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- c) dążenie i dbałość o:
 - wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank,

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- b) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- c) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- d) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

Zadania związane z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności są wykonywane w ramach określonego przez Zarząd Banku modelu trzech linii obrony przed zagrożeniami. Zgodnie z postanowieniem rozporządzenia MFiR (w sprawie systemu zarządzania ryzykiem... z dnia 06.03.2017r.) zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku w roku 2017 realizowane było przez Stanowisko ds. zgodności usytuowane na II poziomie zarządzania. Działania komórki ds. zgodności wspierały osiągnięcie jednego z celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej, którym jest zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

8) Ryzyko wyniku finansowego

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego:

1. Celem zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest zapewnienie odpowiedniego wyniku finansowego pozwalającego na finansowanie rozwoju działalności, utrzymywanie konkurencyjności oraz podwyższanie funduszy własnych zapewniających możliwość realizacji strategii Banku. Odpowiednie zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego ma zapewnić dywersyfikację źródeł wyniku oraz ma ograniczyć wpływ pozostałych ryzyk na przyszły wynik finansowy. Minimalny poziom wyniku finansowego powinien pozwolić na odtwarzanie spadku wartości kapitałów spowodowanego procesami inflacyjnymi.

2. Strategiczne zarządzanie wynikiem finansowym odbywa się poprzez:

- a) określenie obszarów działania Banku,
- b) zapewnienie stabilnego poziomu rentowności,
- c) wybór strategicznych parametrów,
- d) określenie polityki produktowej,
- e) określenie polityki personalnej.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (t.j.: Dz.U. z 2015r., poz.2066 z późn. zm.) wraz ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017roku.
- b) dla portfela kredytowego:
 - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
 - ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
 - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
 - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
 - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
 - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
 - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
 - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
 - przeprowadzaniu testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Zaangażowanie w poszczególne instrumenty finansowe: - kredyty hipoteczne dla klientów instytucjonalnych; - kredyty inwestycyjne; - kredyty na cele konsumpcyjne; - kredyty na nieruchomości komercyjne i pozostałe; - kredyty na nieruchomości mieszkaniowe; - kredyty obrotowe; - kredyty w rachunku bieżącym; - limity w ror - udzielone zobowiązania pozabilansowe.	30% f. własnych 200% f. własnych 100 % f. własnych 230% f. własnych 150% f. własnych 150% f. własnych 50% f. własnych 10% f. własnych 100% f. własnych
Udział kredytów dopłatowych w portfelu kredytowym brutto	45%
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym brutto	1,5%
Udział kredytów udzielonych rolnikom indywidualnym w portfelu kredytowym brutto	75%
Udział kredytów z terminem spłaty powyżej 5 lat w portfelu kredytowym brutto	50%
Udział kredytów zagrożonych w poszczególnych produktach - kredyty hipoteczne dla kl. Instytucjonalnych; - kredyty inwestycyjne; - kredyty na cele konsumpcyjne; - kredyty na nieruchomości komercyjne i pozostałe; - kredyty na nieruchomości mieszkaniowe; - kredyty obrotowe; - kredyty w rachunku bieżącym; - limity w ror.	4% 4% 8% 6% 6% 6% 8% 8%
Monitorowanie limitów DEK - udział ekspozycji detalicznych w sumie bilansowej; - pokrycie ekspozycji detalicznych funduszami własnymi; - udział ekspozycji detalicznych w portfelu kredytowym; - poziom należności zagrożonych; - poziom należności przeterminowanych; - poziom wczesnych opóźnień w spłacie należności; - poziom zabezpieczenia; - pokrycie rezerwami należności zagrożonych;	10% Kres dolny 80% 35% 1,5% 2,5% 2,5% 50% 100%
Monitorowanie limitów EKZH - suma ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie w sumie ekspozycji kredytowych netto; - suma istotnych EKZH;	80% 15% f. własnych
Zaangażowanie w EKZH 1. wg celu kredytowania: a) finansowanie nieruchomości w tym: - finansowanie nieruchomości mieszkaniowych udział sumie ekspozycji kredytowych netto; 2. wg rodzaju nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie: - nieruchomości mieszkalne; - nieruchomości komercyjne i pozostałe; udział w sumie ekspozycji kredytowych netto; 3. wg pierwotnego okresu trwania umowy: - do 5 lat (włącznie) - od 5 do 20 lat (włącznie) - powyżej 20 lat udział w sumie ekspozycji kredytowych netto;	60% 20% 30% 70% 10% 70% 15%

Monitorowanie limitów koncentracji - wartość ekspozycji Banku wobec klientów lub grupy powiązanych klientów - wartość ekspozycji wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska w Banku oraz podmiotów powiązanych z nimi kapitałowo lub organizacyjnie (art. 79 ust.4 pkt 2 i art. 79c ustawy Prawo bankowe); - łączna wysokość dużych ekspozycji; - łączna wartość istotnych ekspozycji równych lub przekraczających 5 % uznanego kapitału Banku; - udział ekspozycji netto podmiotów sektora niefinansowego w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania;	20% uznanego kapitału Banku (limit wewnętrzny) 20% kapitału podstawowego Tier 1 150% uznanego kapitału Banku 150% f. własnych banku 70%
Koncentracja branżowa - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; - Budownictwo; - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; - Edukacja; - Górnictwo i wydobywanie; - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; - Informacja i komunikacja; - Inne; - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; - Pozostała działalność usługowa; - Przetwórstwo przemysłowe; - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;	50% f. własnych 50% f. własnych 30% f. własnych 30% f. własnych 6% f. własnych 10% f. własnych 30% f. własnych 10% f. własnych 30% f. własnych 3% f. własnych 30% f. własnych 100% f. własnych 3% f. własnych 3% f. własnych 50% f. własnych 10% f. własnych 40% f. własnych 400% f. własnych

- Transport i gospodarka magazynowa;	30% f. własnych
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;	10% f. własnych
Koncentracja zabezpieczeń	
- cesja wierzytelności;	200% f. własnych
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej;	400% f. własnych
- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej;	100% f. własnych
- kwota niezabezpieczona;	
- poręczenie wg prawa cywilnego oraz przystąpienie do długu;	100% f. własnych
- pozostałe formy zabezpieczeń;	3% f. własnych
- przewłaszczenie rzeczy ruchomych;	50% f. własnych
- poręczenie wg prawa wekslowego.	300% f. własnych

2) Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne – rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje:

- wszystkie obszary działalności Banku, w tym również zlecanie czynności na zewnątrz;
- identyfikację pomiar i ocenę ryzyka operacyjnego z wykorzystaniem narzędzia samooceny ryzyka operacyjnego w realizowanych procesach;
- monitorowanie i kontrolowanie poziomu ryzyka operacyjnego poprzez system raportowania zdarzeń i strat operacyjnych, monitorowania stopnia realizacji KRI, w tym wartości progowych w zakresie strat dotyczących rodzajów zdarzeń ryzyka operacyjnego, przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
- akceptowanie poziomu ryzyka bądź w uzasadnionych przypadkach podejmowanie działań ograniczających ryzyko.

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych, w oparciu o:
 - „mapę ryzyka operacyjnego”,
 - testy warunków skrajnych,
 - Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
 - samoocenę ryzyka,

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

1. zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności, w procesach oraz systemach, przy zastosowaniu mechanizmów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka,
2. podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu,
3. likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
4. rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych w programie wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii. Proces ewidencji incydentów realizowany jest za pomocą programu informatycznego

wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, analizę, pomiar i monitorowanie ryzyka.

Bank Spółdzielczy w Lipnie jest Bankiem o zasięgu lokalnym, prowadzącym działalność detaliczną. Ze względu na swoją specyfikę i ograniczenia ustawowe nie finansuje on wielkich przedsiębiorstw i nie prowadzi sprzedaży i operacji spekulacyjnych, nie zarządza aktywami i nie prowadzi usług brokerskich. W związku z powyższym ekspozycja Banku na oddziaływanie ryzyk bankowych jest mniejsza niż banków komercyjnych.

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank wprowadził regulację "Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Lipnie" oraz opracował "Strategię zarządzania ryzykiem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego".

Bank zarządza ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w normach polskiego prawa, regulacjami oraz rekomendacjami uprawnionych organów.

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- 1) wypracowania prostej struktury organizacyjnej, łatwej do nadzorowania i kontrolowania oraz efektywnego przepływu informacji i systemu kontroli wewnętrznej;
- 2) wprowadzania dobrze przygotowanych zmian organizacyjnych i strategicznych, które nie będą zakłócały działalności Banku;
- 3) oferowania typowych produktów i usług bankowych;
- 4) ograniczania ilości funkcjonujących systemów informatycznych i dążenia do niskiej ich awaryjności;
- 5) niskiej rotacji na stanowiskach kluczowych w Banku;
- 6) ograniczanie wpływu ryzyka podmiotów zależnych na ryzyko Banku;
- 7) odpowiednie przygotowanie na niespodziewane zdarzenia zewnętrzne (przerwy w dostawie prądu, powódź, pożar itp.);
- 8) objęcie wszystkich krytycznych procesów biznesowych planami awaryjnymi zapewniającymi ich ciągłą realizację;
- 9) wyodrębnienie procesów o kluczowym znaczeniu dla strategii biznesowej i strategii zarządzania ryzykiem i ustanowienia w uzasadnionych przypadkach działań ograniczających ryzyko występujące w tych procesach;
- 10) ustalenie działań ograniczających ryzyko w procesach, dla których poziom ryzyka określono jako bardzo wysoki;
- 11) maksymalną automatyzację wykonywanych czynności i brak stosowania skomplikowanych modeli do pomiaru ryzyka, zwłaszcza zewnętrznych.

Bank w celu monitorowania ryzyka operacyjnego, wyznaczył wskaźniki KRI i określił dla nich stosowne limity stanowiące tolerancje/apetyt na ryzyko.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	Czynnik	Sposób wyliczenia	Wartość limitu
KRI	Ludzki	nowi pracownicy/ilość pracowników	5 %
		odejście pracowników/ilość pracowników	5%
		ilość dni zwolnień chorobowych/wymiar czasu pracy wszystkich pracowników	10%
	Procesy	rachunki otwarte/rachunki zlikwidowane	Nie mniej niż 1
		kredyty nieprawidłowe/kredyty ogółem	Do 1,5%
		suma zerwanych wkładów terminowych/stan wkładów terminowych ogółem	5%
		raportowanie wartości strat operacyjnych/każdy 1 mln sumy bilansowej	55,00 PLN

	Systemy	ilość reklamowanych zleceń płatniczych/ilość wszystkich zrealizowanych zleceń płatniczych	0,02%
		okres niedostępności systemu defBank/wymagany czas dostępności	0,5%
		okres niedostępności systemu informatycznego w placówkach banku/wymagany czas dostępności wszystkich jednostek	3%
		czas niedostępności bankowości internetowej/wymagany czas dostępności	1,5%
		odnotowane próby infekcji wirusowych	7
		awarie systemów krytycznych	4
	Czynniki zewnętrzne	wartość uszkodzonych środków trwałych/wartość środków trwałych ogółem	1%
		ilość będących w toku spraw, w których Bank jest stroną pozwaną	nie więcej niż 2
		czas niedostępności łącza z SGB-Bankiem S.A./wymagany czas dostępności	1%
		ilość reklamowanych operacji kartami płatniczymi/ilość wszystkich operacji kartowych	0,035%

W Banku prowadzone było systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym w dedykowanym do tego celu systemie informatycznym. Wartość zarejestrowanych w 2017 r. strat brutto wyniosła 250,00 zł.

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Ilość zdarzeń	Straty brutto
1. Oszustwa wewnętrzne	1) działania nieuprawnione	0	0,00
	2) kradzież i oszustwo	0	0,00
2. Oszustwa zewnętrzne	1) kradzież i oszustwo	0	0,00
	2) bezpieczeństwo systemów	0	0,00
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1) stosunki pracownicze	0	0,00
	2) bezpieczeństwo środowiska pracy	0	0,00
	3) podziały i dyskryminacja	0	0,00
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1) obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	4	0,00
	2) niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0	0,00
	3) wady produktów	0	0,00
	4) klasyfikacja klienta i ekspozycje	0	0,00
	5) usługi doradcze	0	0,00
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	klęski żywiołowe i inne zdarzenia	0	0,00
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	systemy	45	250,00

7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1) wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	57	0,00
	2) monitorowanie i sprawozdawczość	0	0,00
	3) napływ i dokumentacja klientów	0	0,00
	4) zarządzanie rachunkami klientów	0	0,00
	5) kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	0	0,00
	6) sprzedawcy i dostawcy	0	0,00

W Banku wyznaczony jest Audytor ryzyka odpowiedzialny za monitorowanie ryzyka operacyjnego oraz koordynowanie wykonywanych w Banku zadań z zakresu tego ryzyka. Audytor ryzyka w ramach zarządzania ryzykiem monitoruje:

- poziom ryzyka operacyjnego na podstawie kluczowych wskaźników tego ryzyka;
- skuteczność podjętych działań w ramach redukcji ryzyka operacyjnego.

3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności śróddziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
 - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
 - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
 - analizę wskaźników płynnościowych,
 - ocenę poziomu aktywów płynnych,
 - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Współczynnik płynności krótkoterminowej	Min 1,00
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	Min 1,00
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi.	Min 1,00
Wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR	Min 64%
Wskaźnik NSFR	Min 100%
Udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	Max. 10%
Depozyty+fundusze własne/kredyty+ majątek trwały	>105%
kredyty/środki banku	≤ 90%

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów na niekorzystny wpływ niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzykiem jest jednak nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale zmiana, która jest trudna obecnie do przewidzenia.

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla następujących istotnych rodzajów tego ryzyka:

- a) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- b) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych przypisanych instrumentom generującym przychody i koszty odsetkowe;
- c) opcji klienta wynikającego z prawa posiadania przez klienta możliwości zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów i pasywów lub pozycji pozabilansowych;
- d) krzywej dochodowości wynikającej ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczących tego samego rynku lub indeksu;

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

Za najważniejszy proces w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uznano optymalizację marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczenie negatywnego wpływu ich zmian. Poziom marży odsetkowej utrzymywał się na wyższym poziomie od poziomu marży granicznej, co gwarantuje osiągnięcie przez bank dodatniego wyniku finansowego.

Pomiar ryzyka stopy procentowej dokonywany jest w okresach miesięcznych.

Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych, które były wykorzystywane w procesie szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. Bank utworzył dodatkowy wymóg kapitałowy w obszarze ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie w kwocie stanowiącej równowartość 2,21% funduszy własnych banku. Limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej został określony na poziomie 4 %.

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w związku z oceną potencjalnego wpływu na sytuację finansową banku dużych zmian parametrów rynkowych lub zmian w profilu ryzyka banku. Stanowią one narzędzie oceniające stabilność przychodów banku w sytuacji niekorzystnej (art.448b).

Na koniec 2017 roku aktywa wrażliwe na zmianę stóp procentowych wyniosły 282.035,00 tys. zł. i stanowiły 93,44% sumy bilansowej, natomiast pasywa wrażliwe 264.263,00 tys. zł., co stanowi 87,55% sumy bilansowej.

Środki o stałym oprocentowaniu występowały jedynie po stronie aktywów.

Kredyty o stałym oprocentowaniu stanowiły 2,39% obligi kredytowej.

Oprocentowane aktywa uzależnione od:

- stawki własnej Banku wynosiły 11.219,00 tys. zł. i stanowiły 3,72% sumy bilansowej;
- stawki WIBOR, WIBID wynosiły 241.356,00 tys. zł. i stanowiły 79,96% sumy bilansowej;
- stawki redyskonta weksli NBP wynosiły 29.460,00 tys. zł. i stanowiły 9,76% sumy

bilansowej.

Oprocentowane pasywa uzależnione od:

- stawki własnej Banku wyniosły 252.084 tys. zł. i stanowiły 83,51% sumy bilansowej;
- stawki WIBOR\WIBID wyniosły 6.998,00 tys. zł i stanowiły 2,32% sumy bilansowej;
- stawki redyskonta weksli wyniosły 5.181,00 tys. zł i stanowiły 1,72% sumy bilansowej;

Bank Spółdzielczy w Lipnie wyznaczył limity ryzyka stopy procentowej:

Lp.	Nazwa	Wielkość graniczna limitu
1.	Limit skumulowanej luki przeszacowania	10% sumy bilansowej
2.	Limit maksymalnego poziomu aktywów przeszacowujących się w przedziałach powyżej 12 m-cy	5% aktywów w aktywach wrażliwych na zmianę stopy procentowej
4.	Limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 m przy założeniu zmiany stóp procentowych o 200pb w odniesieniu do występującego ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie – najbardziej niekorzystna zmiana.	5% funduszy własnych
4.	Limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 m przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 100 p.b w sytuacji normalnego funkcjonowania Banku w odniesieniu do występującego ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie-najbardziej niekorzystna.	10% annualizowanego wyniku odsetkowego
5.	Limit depozytów zerwanych przed terminem	Mniejszy lub równy 5%
6.	Limit kredytów spłaconych przed terminem	Mniejszy lub równy 10%

Przeprowadzona analiza warunków skrajnych w zakresie ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o +/- 200 p.b, wynik odsetkowy dla aktywów i pasywów uzależnionych od następujących stawek bazowych, w skali 12m, zmieni się następująco:

a) przy wzroście:

- redyskonto weksli – wzrost o 760,00 tys. zł;
- stawka własna banku – spadek o 4.297,00 tys. zł.;
- WIBID/WIBOR – wzrost o 4.190,00 tys. zł.;

b) przy spadku:

- redyskonto weksli – spadek o 550,00 tys. zł.;
- stawka własna banku – wzrost o 1.557,00 tys. zł.;
- WIBID/WIBOR – spadek o 3.677,00 tys. zł.

5) Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe (ryzyko kursu walutowego) – jest to ryzyko pogorszenia się sytuacji finansowej Banku na skutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego, czego obrazem jest pozycja walutowa Banku, rozumiana jako zestawienie wierzytelności i zobowiązań w walutach obcych bez względu na termin realizacji.

Działalność dewizowa Banku, pomimo że stanowi nieznaczną część sumy bilansowej odgrywa znaczną rolę w ofercie Banku. Bank dokonuje operacji za pośrednictwem Banku Zrzeszającego. Dochody z działalności pochodzą głównie z przeprowadzanych operacji wymiany walut.

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze, która w efektywny sposób zabezpieczy Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nimi ryzyko.

Bank mierzy ryzyko walutowe w oparciu o:

- wyznaczanie pozycji walutowych
- ocenę wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) domykanie pozycji walutowych.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego w Banku wprowadzono system limitów ograniczających to ryzyko. Ich poziom monitorowany jest przez Stanowisko ds. analiz ryzyka w cyklach miesięcznych.

Rodzaj limitu	wartość
1. Otwarta indywidualna pozycja walutowa netto: - w odniesieniu do EUR; - w odniesieniu do USD; - w odniesieniu do GBP;	1,00 % funduszy własnych Banku; 0,30 % funduszy własnych Banku; 0,70% funduszy własnych Banku;
2. Aktywa płynne dla każdej waluty oddzielnie, na poziomie równym sumie:	- 15% środków zgromadzonych przez klientów na rachunkach a' vista i bieżących; - 10% środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach terminowych.

W poniższej tabeli przedstawiono poziom maksymalnego co do wartości bezwzględnej wykorzystania limitu całkowitej pozycji walutowej na podstawie danych z każdego dnia roboczego analizowanego kwartału:

Rodzaj limitu	Wysokość limitu jako % funduszy własnych	Wykonanie jako % funduszy własnych			
		I kw. 13.03.2018r.	II kw. 18.04.2018r.	III kw. 30.08.2017r.	IV kw. 31.10.2017r.
Pozycja całkowita	2%	421.286,76 1,41%	459.118,61 1,54%	- 334.819,27 1,02%	237.795,78 0,73%

Strategią Banku jest kształtowanie pozycji w granicach niewiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego. Takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.

Poziom ryzyka walutowego ograniczony jest przez limity maksymalnej pozycji walutowej w tym limity pozycji dla poszczególnych walut.

Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

6) Ryzyko kapitałowe

Ryzyko kapitałowe – rozumiane jako posiadanie przez bank niewystarczającego poziomu funduszy własnych do pokrycia nieoczekiwanych strat.

Bank zarządza ryzykiem kapitałowym w oparciu o „Strategię zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Lipnie”.

Bank zobowiązany jest do utrzymania:

- 1) Kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000,00 EUR, przeliczonego według kursu średniego ogłoszonego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
- 2) Sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - a) Kapitał regulacyjny;
 - b) Kapitał wewnętrzny.
- 3) Współczynniki kapitałowe na poziomie co najmniej minimum regulacyjnego:
 - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%,
 - b) współczynnik kapitału Tier I – 6%,
 - c) łączny współczynnik kapitałowy – 8%.

Po uwzględnieniu zaleceń nadzorczych i buforu kapitałowego zabezpieczającego oraz okresów przejściowych a także apetytu na ryzyko Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe, o których mowa w ust.1 na poziomie:

- 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I: w 2017 – 8,25%, w 2018 – 8,875 %, od 2019 – 9,50%;
- 2) współczynnik kapitału Tier I: w 2017 – 12,75%, w 2018 – 13,375%, od 2019 – 14 %;
- 3) łączny współczynnik kapitałowy: w 2017 – 15,75%, w 2018 – 16,375%, od 2019 – 17%.

Współczynniki kapitałowe Banku na dzień 31.12.2017 r. wynosiły:

Współczynnik kapitałowy	Limit zewnętrzny	Limit wewnętrzny	Wykonanie
- współczynnik kapitału podstawowego Tier I	4,5%	8,25 %	20,74%
- współczynnik kapitału Tier I	6%	12,75 %	20,74%
- łączny współczynnik kapitałowy	8%	15,75 %	20,74%
- wewnętrzny współczynnik kapitałowy		12 %	18,07%

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,

- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

Limity alokacji kapitału

Rodzaj ryzyka	Wartość w % w stosunku do funduszy własnych Banku	
	Kapitał regulacyjny	Dodatkowy kapitałowy
Ryzyko kredytowe	43	6
Ryzyko rynkowe	0	1
Ryzyko operacyjne	7	1
Ryzyko koncentracji zaangażowań z tego:		1
Koncentracji dużych zaangażowań		
Koncentracji w sektor gospodarki		
Koncentracji przyjętych form zabezpieczenia		
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z tego:		4
Przeszacowania i bazowe łącznie		
opcji klienta		
krzywej dochodowości		
Ryzyko płynności (wynikające z nieodpowiedniego poziomu aktywów płynnych)		4
Ryzyko wyniku finansowego		1
Ryzyko kapitałowe		1
Razem	50	19

Maksymalna alokacja kapitału na zabezpieczenie ryzyk istotnych została określona w długoterminowych celach kapitałowych banku na poziomie 69 % funduszy własnych.

Na dzień 31.12.2017r. kapitał na zabezpieczenie ryzyk istotnych stanowił 45,59% funduszy własnych. Bank posiada odpowiednie zaplecze kapitałowe.

7) Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku ma na celu ograniczenie negatywnych skutków, które wynikają z:

- niezgodności regulacji wewnętrznych i standardów postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami KNF, standardami i praktykami rynkowymi;
- naruszeń związanych z nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa, regulacji i standardów obowiązujących w Banku przez pracowników;
- nieetycznego postępowania Banku lub jego pracowników wobec klientów lub kontrahentów.

Monitorowanie, pomiar i zarządzanie tym ryzykiem odbywa się zgodnie z "Zasadami zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Lipnie".

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje następujące elementy:

- identyfikację ryzyka braku zgodności i ocenę jego istotności;
- pomiar ryzyka braku zgodności;
- monitorowanie i kontrolowanie ryzyka braku zgodności;
- raportowanie o ryzyku braku zgodności.

Zadania związane z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności są wykonywane w ramach określonego przez Zarząd Banku modelu 3 linii obrony przed zagrożeniami. Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia MFiR (w sprawie systemu zarządzania ryzykiem....z dnia 06.03.2017r.) zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku w 2017 roku realizowane było przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej usytuowane na II poziomie zarządzania. Działania komórki ds. zgodności wspierają osiągnięcie jednego z celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej, którym jest zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności stanowi, obok funkcji kontroli, drugi element zapewnienia zgodności w Banku. W banku rolę komórki ds. zgodności pełni Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, które w ramach przypisanych zadań wykonuje zadania związane z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności. Osoba zajmująca to stanowisko jest jednocześnie kierującym komórką ds. zgodności.

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

Ocena ryzyka związana z obszarem braku zgodności została przeprowadzona w ramach realizowanego w banku procesu samooceny ryzyka operacyjnego. Zidentyfikowane ryzyka zostały ocenione według prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka w postaci zdarzenia operacyjnego (w skali 1-3; 1 – niskie, 2 – średnie, 3 – wysokie) oraz skutków ekonomicznych (również w skali 1-3), zgodnie z mapą ryzyka operacyjnego stanowiącą załącznik do „Zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Lipnie”. Ocena istniejących mechanizmów kontrolnych została przeprowadzona również według skali ocen 1-3 (1 – niskie, 2- średnie, 3 – wysokie).

Wśród zidentyfikowanych ryzyk jedno związane z dostosowaniem procesów operacyjnych do zapisów Rekomendacji H zostało ocenione jako posiadające wskaźnik IR na poziomie 6 (prawdopodobieństwo -2, skutki ekonomiczne - 3). Wyznaczony poziom ryzyka wskazuje, że zdarzenie powinno być uwzględnione w procesie szacowania dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego oraz oceny tolerancji na ryzyko.

Wg stanu na dzień 31.12.2017r.

1. nie stwierdzono skutków finansowych z tytułu nieprzestrzegania przepisów,
2. nie zanotowano skarg i wniosków klientów będących wynikiem naruszeń zgodności,
3. nie wystąpiły sytuacje odejścia pracowników z pracy z powodu nie przestrzegania przez bank przepisów,
4. nie toczyły się sprawy sądowe z powództwa osób wewnętrznych,
5. nie wystąpiły oszustwa zewnętrzne i wewnętrzne skutkujące sankcjami,
6. nie stwierdzono obrotu środkami pieniężnymi pochodzącymi z nielegalnego obrotu, z nieujawnionych źródeł.

Efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności zapewnia Zarząd Banku natomiast nadzór nad zarządzaniem tym ryzykiem sprawuje Rada Nadzorcza Banku, która na podstawie okresowych informacji zarządczych dokonuje oceny efektywności działań w tym zakresie.

5. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	35,64%
Ryzyko rynkowe	0,07%
Ryzyko operacyjne	4,97%
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0%
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	2,21%
Ryzyko płynności	0,55%
Ryzyko wyniku finansowego	0,72%
Ryzyko kapitałowe	0,11%

6. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej - nie dotyczy

Poszczególni członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku nie sprawują funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innych podmiotów.

7. Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedzialności

Rada Nadzorcza składa się z 8 członków powołanych przez Zebranie Przedstawicieli na 5 – letnią kadencję. Podstawową misją Rady jest wykonywanie funkcji nadzorczej. Rada sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednie kompetencje do prowadzenia spraw i dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych obowiązków. Reprezentują wysoki poziom etyczny oraz są w stanie poświęcić niezbędną ilość czasu, pozwalającą w sposób właściwy wykonywać funkcję w Radzie Nadzorczej. Poszczególni członkowie Rady Nadzorczej przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną. Skład liczebny Rady jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.

W banku funkcjonuje „Procedura oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie”. Celem oceny jest stwierdzenie czy członkowie Zarządu kolegiąlnie dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności

bankowej z zachowaniem bezpieczeństwa finansowego, a także czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz ich reputacja osobista nie zagraża reputacji banku.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Lipnie dokonała oceny kwalifikacji indywidualnej każdego Członka Zarządu BS w Lipnie. Ocena indywidualna dokonana została w odniesieniu do każdego Członka Zarządu z osobna, w celu stwierdzenia, iż posiada on odpowiednie doświadczenie praktyczne do zarządzania bankiem. Uchwałą nr 23/2018 z dnia 14.06.2018r. Rada Nadzorcza pozytywnie oceniła kwalifikacje Członków Zarządu za okres od 01.01.2017r. do 31.12.2017r. Rada Nadzorcza stwierdziła, że członkowie Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie oraz Zarząd jako organ kolegialny dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych a także czy posiadają doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Podobna ocena została dokonana w odniesieniu do Członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej jako organu kolegialnego. Zebranie przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Lipnie na podstawie Statutu oraz wytycznych w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje pozytywnie oceniło kwalifikacje Członków Rady Nadzorczej za okres od 01.01.2017r. do 31.12.2017r. Uchwałami Nr od 14-21/2017 z dnia 29.06.2018r. oraz Rady Nadzorczej jako organu kolegialnego Uchwałą nr 22/2018r. z dnia 29.06.2018r.

Na posiedzeniu Zebrania Przedstawicieli w dniu 29.06.2018r. w związku z upływem 5 letniej kadencji organu nadzorującego dokonano zgodnie z § 19 ust. 5 pkt. 15 Statutu uprzedniej oceny kwalifikacji kandydatów na członków Rady Nadzorczej polegające na ocenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawania rękojmi należytego wykonywania obowiązków.

Uchwałą Zebrania Przedstawicieli Nr 31/2018 z dnia 29.06.2018r. powołano nowy 9 osobowy skład Rady Nadzorczej na pięcioletnią kadencję tj. 2018-2023.

8. Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W Banku funkcjonują następujące komitety, pełniące rolę doradczą, opiniotwórczą w zarządzaniu ryzykiem:

- Zespół Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zespół Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, Komitet Kredytowy, który spotyka się w miarę potrzeb.

Wypełniając obowiązki art. 128 ust. 1 Ustawy z dnia 11.05.2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym Rada Nadzorcza podjęła Uchwałę Nr 41/2017 z dnia 19.10.2017r. w sprawie wyboru Komitetu Audytu.

Uchwałą Nr 32/2018 z dnia 29.06.2018 r. Rada Nadzorcza spośród swoich członków w oparciu o Regulamin działania komitetu audytu dokonała wyboru nowego składu Komitetu Audytu. Członkowie Komitetu Audytu spełniają wymagania § 3 ust. 7 i 8 „Regulaminu działania Rady Nadzorczej BS w Lipnie” uregulowane w Ustawie z dnia 11.05.2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.

9. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku. Instrukcja ta określa minimalny zakres raportów sporządzanych na potrzeby wewnętrzne Banku, częstotliwość, terminy sporządzania, komórki odpowiedzialne za ich przygotowanie oraz odbiorców.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka, w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,
- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowany do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej redukcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. Fundusze własne

1. Budowa funduszy własnych

Lp*	Pozycja	Kwota
1	Instrumenty kapitałowe	1.288.000,00
2	Zyski zatrzymane	
3	Skumulowane inne całkowite dochody	31.330.200,85
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	400.000,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	33.018.200,85
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	Korekta AVA
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	
7d	strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu, w tym utworzone rezerwy i odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek, których skutki nie zostały odniesione na fundusze	- 1.168,14
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-126.176,58
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w	

	przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	- 12.587,64
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 1	- 29,32
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 2	- 12.558,32
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	-31.544,14
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-171.476,50
29	Kapitał podstawowy Tier I	32.846.724,35
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	0
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	0
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0
45	Kapitał Tier I	32.846.724,35
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	0
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej	

	inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0
58	Kapitał Tier II	0
59	Łączny kapitał	32.846.724,35
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	158.342.282,38
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,74%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,74%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,74%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	5,75%
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0%
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	0%
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0%
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,99%
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji

2. Ogólny opis cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I

Fundusze własne Banku wyliczane są zgodnie z zapisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi.

Zasadnicze zmiany uwzględniające stanowisko KNF co do sposobu zaliczania funduszy własnych do kapitału uznanego, polega na:

1. W ramach funduszu udziałowego
 - Bank wykazuje w funduszach własnych w ramach funduszu udziałowego bezpośrednio udziały opłacone do dnia 28 czerwca 2013 roku.
 - Bank zalicza do funduszy własnych udziały opłacone po dacie 28 czerwca 2013 roku po uzyskaniu zgody KNF.
 - Wypłata udziałów zaliczonych do funduszy własnych wymaga zgody KNF.
2. Przyjęcie funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego w wartości 80% po uwzględnieniu 20% amortyzacji;
3. Przyjęcie funduszu z aktualizacji aktywów finansowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży” w wartości 80% po uwzględnieniu 20% amortyzacji.

Fundusze własne obejmują kapitał podstawowy Tier 1, kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II.

Na dzień 31.12.2017r. Bank posiada wyłącznie składniki funduszy własnych stanowiące element kapitału podstawowego Tier 1.

Poniższe zestawienie przedstawia wartość poszczególnych składników i pomniejszeń funduszy własnych Banku.

Kapitały banku	32.846.724,36
<i>Kapitał podstawowy Tier I:</i>	32.846.724,36
a) F. udziałowy	1.288.000,00
b) F. rezerwowy	31.267.262,64
c) F. ogólnego ryzyka	400.000,00
Skumulowane inne całkowite dochody	62.938,21
a) f. z aktualizacji majątku trwałego	62.791,59
b) f. z aktualizacji aktywów finansowych	146,62
- inne korekty w okresie przejściowym	12.587,64
Pomniejszenie kapitału podstawowego Tier I	-158.888,85
- wartości niematerialne i prawne;	-126.176,58
- pozycje których wartość przekracza wartość;	- 31.544,13
kapitału dodatkowego Tier I (-20% wnp);	
- strata z lat ubiegłych	- 1.168,14
<i>Kapitał dodatkowy Tier I</i>	0
Kapitał Tier I	32.846.724,36
Kapitał Tier II	0
Fundusze własne	32.846.724,36

Łączna wartość funduszy własnych Banku na dzień 31.12.2017r. wynosiła 32.846.724,36 zł. i była wyższa w porównaniu do 2016r. o 9,82%.

W ramach funduszy podstawowych zdecydowanie przeważa fundusz zasobowy. Na dzień analizy wartość funduszu zasobowego wynosiła 30.839.840,36 zł, co stanowiło 93,89% funduszy własnych i tworzony jest głównie z zysku netto.

Dokonano zmian w Statucie Banku Spółdzielczego w Lipnie. Zarejestrowane zmiany uwzględniają zapisy art. 10c Ustawy o funkcjonowaniu Banków Spółdzielczych ich zrzeszaniu się i Bankach Zrzeszających pozwoliły na traktowanie udziałów Banku jako instrumentów wieczystych. Zapisy art. 10c w/w ustawy warunkowały zgodnie z postanowieniem nadzorczy uwzględnienie w rachunku funduszy własnych w ramach funduszu udziałowego bezpośrednio udziały opłacone do dnia 28.06.2013r.

Wartość funduszu udziałowego w wysokości 1.288.000,00 zł uwzględnia dokonaną notyfikację udziałów oraz działania polegające na obniżeniu bądź zakwalifikowaniu do kapitału podstawowego Tier I wnioskowanych kwot instrumentów kapitałowych.

Udziałowcami Banku Spółdzielczego w Lipnie są osoby fizyczne. Fundusz udziałowy składał się z 3.220 jednostek udziałowych wpłaconych przez 2.120 udziałowców.

3. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II - nie dotyczy

Brak w rachunku funduszy własnych nie posiada składników kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II.

IV. Wymogi kapitałowe

1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych i obejmuje w szczególności:

- Pisemne zasady i polityki oraz procedury identyfikowania, pomiaru i raportowania ryzyka w działalności Banku;
- Proces ustalania kapitału w zależności od poziomu ryzyka w Banku (opisujący przekształcanie miar ryzyka w ujęciu ilościowym ryzyka w wymogi kapitałowe);
- Proces ustalania celów kapitałowych w zakresie adekwatności kapitałowej (docelowy poziom kapitału);
- System kontroli wewnętrznej w obszarze szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Działania podejmowane w ramach oceny adekwatności kapitałowej Banku mają na celu określenie stopnia dostosowania poziomu ponoszonego ryzyka do wartości posiadanych kapitałów własnych, będących podstawowym źródłem pokrycia ewentualnych strat. Analiza i zarządzanie adekwatnością kapitałową, podobnie jak zarządzanie poszczególnymi typami ryzyka odbywa się zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego bank jest zobowiązany posiadać fundusze własne, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności i ponoszonego ryzyka. Bank jest zobligowany do utrzymania sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- a) Kapitał regulacyjny;
- b) Kapitał wewnętrzny.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Do analizy stopnia wykorzystania limitów alokacji kapitału Bank posługuje się wymogami kapitałowymi, natomiast do wyliczenia współczynników kapitałowych dla poszczególnych rodzajów kapitałów ekspozycją na ryzyko.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko na dzień 31.12.2017 r. wynosiła 158.342.282,38 zł.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko w Banku obejmuje:

1. z tyt. Ryzyka kredytowego = aktywa ważone ryzykiem
2. z tyt. Ryzyka operacyjnego = wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne * 12,50
3. z tyt. Ryzyka walutowego = wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe * 12,50

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego,
- c) walutowego, w oparciu o metodę de mini mis.

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego. Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka:

Rodzaj ryzyka	Kapitał regulacyjny		Dodatkowy kapitał na zabezpieczenia ryzyka	
	wartość	% funduszy własnych	wartość	% funduszy własnych
Ryzyko kredytowe	11.036,04	33,60	669,69	2,04
Ryzyko rynkowe	0		23,70	0,07
Ryzyko operacyjne	1.631,34	4,97		
Ryzyko koncentracji zaangażowań z tego:			0	
Koncentracji dużych zaangażowań				
Koncentracji w sektor gospodarki				
Koncentracji przyjętych form zabezpieczenia				
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z tego:			725,91	2,21
Przeszacowania i bazowe łącznie			725,91	2,21
opcji klienta				
krzywej dochodowości				
Ryzyko płynności (wynikające z nieodpowiedniego poziomu aktywów płynnych)			180,00	0,55
Ryzyko wyniku finansowego			236,89	0,72
Ryzyko kapitałowe			37,30	0,11
Razem	12.667,38	38,57	1.873,49	5,70

Szczegółowy opis metod stosowanych przez Bank w wyznaczaniu wymogów kapitałowych zawarty jest w:

- 1) „Zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Lipnie”
- 2) „Zasadach szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Lipnie”.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi Bank w 2017 roku stosował proste metody standardowe wyznaczania wymogów kapitałowych.

Regulacyjny wymóg kapitałowy Banku z tytułu podejmowanego ryzyka wyniósł 12.667,38 tys. zł, a jego części składowe to:

- wymóg z tytułu ryzyka kredytowego 11.036,04 tys. zł;
- wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego 1.631,34 tys. zł.

Bank przyjmuje minimalną wartość łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 15,75%, tym samym kapitał regulacyjny może stanowić maksymalnie 69% funduszy własnych.

Wysokość minimalnych wymogów kapitałowych wpłynęła na ukształtowanie się współczynnika kapitałowego na poziomie 20,74%. Współczynnik ten jest na poziomie bezpiecznym i adekwatnym do ponoszonego przez Bank ryzyka.

Zgodnie z przyjętą metodologią alokowania kapitału wewnętrznego, na koniec grudnia 2017r. wystąpiła konieczność tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego wynikającego z Filaru II w wysokości 1.873,49 tys. zł. z tytułu:

- ryzyka kredytowego;
- ryzyka rynkowego;
- ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej w obszarze ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie;
- ryzyka płynności;
- ryzyka wyniku finansowego;
- ryzyka kapitałowego. Współczynniki kapitałowe kształtują się na odpowiednim poziomie powyżej ustalonych limitów.

Analiza adekwatności kapitałowej Banku wskazuje, że posiadane na koniec 2017 fundusze własne w pełni pokrywają wymogi kapitałowe na pokrycie podejmowanego ryzyka. Na datę informacji relacja wynosiła 44,27%.

Bank posiad nadwyżkę zasobów kapitałowych na dalsze rozszerzanie skali prowadzonej działalności, a jego stabilność potwierdzają odpowiednie wartości współczynników kapitałowych oraz odpowiedni poziom dźwigni finansowej.

Bufory kapitałowe zgodnie z art. 440 CRR.

Zarządzanie kapitałem ma na celu uwzględnienie dodatkowych wymogów wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (CRD IV) dotyczących buforów kapitałowych. Bank utrzymuje wartość funduszy własnych na poziomie nie niższym niż suma kapitału niezbędnego na pokrycie poziomu ponoszonego

ryzyka powiększoną o kapitały pokrywające wymogi wynikające z buforów kapitałowych. Bank Spółdzielczy w Lipnie obowiązany jest do utrzymywania funduszy własnych na pokrycie bufora zabezpieczającego. Zgodnie ze stanowiskiem KNF bufor zabezpieczający dodawany jest do zalecanych przez KNF w 2017 roku minimalnych poziomów łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 13,25% i dla kapitału Tier I – 10,25%. Na koniec grudnia 2017 roku całkowity współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier I – wyniósł 20,74%. Oznacza to, że Bank utrzymuje poziom współczynników znacznie powyżej wymaganego przez nadzór minimum.

W 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

Bank w procesie oceny adekwatności kapitałowej uwzględnia zapisy zawarte w ustawie Prawo bankowe, na podstawie których KNF może:

- zobowiązać Bank do zwiększenia poziomu funduszy własnych,
- nałożyć na Bank dodatkowy wymóg kapitałowy ponad wartość wynikającą z wymogów kapitałowych obliczonych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi przez KNF, w szczególności w przypadku negatywnych ustaleń dokonanych w trakcie czynności podejmowanych w ramach nadzoru bankowego, w tym odnoszących się do funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej lub identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań,
- nałożyć dodatkowy wymóg kapitałowy w przypadku stwierdzenia niedostosowania kapitału wewnętrznego do skali ryzyka występującego w działalności Banku oraz istotnych nieprawidłowości w zarządzaniu ryzykiem.

Nadzorcza analiza ryzyka

Bank w 2017 r. został objęty pełną oceną i badaniem BION zgodnie z „Metodyką badania i oceną banków...”. Efektem przeprowadzonego badania na datę BION 31.12.2016r. było uzyskanie oceny końcowej na poziomie **1,45**. Z wynikami procesu oceny (pismo Nr DBS-W1.7111.178.2018.A.W) Zarząd Banku zapoznał się w dniu 08.03.2018r. W wyniku ustaleń wystosowano jedno zalecenie, z terminem realizacji do końca czerwca 2018r. Zalecenie dotyczyło wypełnienia obowiązków określonych w art. 129 ust. 3 pkt. 8 ustawy z dnia 11 maja 2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.

Poszczególne ryzyka były oceniane w skali od jeden do czterech, gdzie jeden jest oceną najlepszą, a cztery – najgorszą, świadczącą o wysokim poziomie ryzyka.

Podstawą analizy były dokumenty przesłane do UKNF w dniu 26.07.2017r. nr BS/OiN/161/2017r. wraz z uzupełnieniem informacji w formie odpowiedzi na pismo nr DBS_DB5/7111/12/11/2017 z dnia 18.07.2017r. Przewodniczącego KNF, oraz zebrane materiały w toku bieżących czynności nadzorczych dotyczące banków oraz ich sytuacji ekonomiczno-finansowej, a także informacje o trendach i zdarzeniach, które miały miejsce po dacie BION.

Uzyskana opinia i ocena nadzorcy odzwierciedla jakość procesu zarządzania kluczowymi obszarami banku oraz poziomu bezpieczeństwa kapitałowego.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

Bank wyznacza łączną kwotę ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego według metody standardowej opisanej w części trzeciej Tytułu II Rozdział 2 CRR. Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego stanowi 8% łącznej kwoty ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia o którym mowa w paragrafie 501 rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec MSP, zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Według danych na 31.12.2017 r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego został wyznaczony w wysokości 11.036,04 tys. zł, co stanowi 33,60% funduszy własnych banku, maksymalna alokacja na zabezpieczenie ryzyka stanowi 43% funduszy własnych.

Bank w okresach kwartalnych szacuje dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy w oparciu o zapisy regulacji "Zasady szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Lipnie".

Bank wyznaczył dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy w kwocie 669,69 tys. zł.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na dzień 31.12.2017r.

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem tys. zł</i>	<i>Wymóg kapitałowy tys. zł</i>
ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	1.853,01	148,24
ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	961,54	76,92
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	14,59	1,17
ekspozycje wobec instytucji	0,27	0,02
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	10.621,35	849,71
ekspozycje detaliczne	60.577,55	4.846,20
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	50.875,67	4.070,05
ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	433,35	34,67
ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	727,26	58,18
ekspozycje kapitałowe	3.976,79	318,14
pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
inne pozycje	7.909,17	632,74
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		11.036,04

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego, walutowego i operacyjnego

<i>Ryzyko</i>	<i>Regulacyjny wymóg kapitałowy tys. zł</i>
• kredytowe	11.036,04
• operacyjne	1.631,34
• walutowe	0
RAZEM	12.667,38

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicja dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Za należności przeterminowane Bank uznaje należności, które są niespłacone, w określonych w umowie terminach. Jako okres przeterminowania należy rozumieć okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego zapadłego terminu niespłaconej w terminie raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego.

Bank Spółdzielczy w Lipnie definiuje należności przeterminowane i dokonuje ich klasyfikacji oraz nalicza odpowiednią wysokość rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zgodnie z podejściem określonym w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (t.j.: Dz.U. z 2015r., poz.2066 z póź. zm.) wraz ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017roku.

Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3000,00 złotych.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszeń podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- Kryterium terminowości – terminowość spłaty kredytu lub odsetek,
- Kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej.

W przypadku przeklasyfikowania ekspozycji kredytowych do kategorii o wyższym ryzyku Bank dotwarza rezerwę celową w wysokości wynikającej z różnicy wymaganej, do już utworzonej kwoty rezerwy celowej.

Analogicznie w przypadku przeklasyfikowania do kategorii o niższym stopniu ryzyka następuje rozwiązanie części rezerwy celowej w wysokości różnicy między rezerwą utworzoną, a wymaganą.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zakwalifikowanych do kategorii „normalne”, tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1) 1,5% - w przypadku kategorii „pod obserwacją”;
- 2) 20% - w przypadku kategorii „poniżej standardu”;
- 3) 50% - w przypadku kategorii „wątpliwe”;
- 4) 100% - w przypadku kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

Rezerwę celową zmniejsza się odpowiednio do:

- 1) zmniejszenia się kwoty ekspozycji kredytowej;
- 2) zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji;
- 3) wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych;
- 4) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

Decyzje o wyższych stawkach procentowych podstawy tworzenia rezerw w poszczególnych sytuacjach podejmował Zarząd Banku.

Podstawę tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, zakwalifikowanymi do kategorii „pod obserwacją” lub „zagrożone”, można pomniejszyć o wartość zabezpieczeń wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko, związane z działalnością banków (t.j. Dz. U. z 2015 roku poz. 2066 z póź. zm.).

W 2017 roku Bank zastosował pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw na ekspozycje straconą o przyjęte zabezpieczenie. Na koniec roku pomniejszenie wynosiło 30% wartości wyceny rzeczoznawcy i jest to kwota 96.355,20 zł.

Bank przestrzega limitu wewnętrznego ustalonego dla uczestników Systemu Ochrony Instytucjonalnej „wskaźnik pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych ...” na poziomie nie niższym niż **30%**. Wskaźnik na dzień 31.12.2017r. stanowi **50,99%**.

Podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, stabilności wartości, ewentualnego czasu zbycia zabezpieczenia, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

2. Klasy ekspozycji kredytowych, w tym klasy istotne

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące klasy/kategorie:

<i>Klasa ekspozycji</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy klasa jest istotna tak/nie</i>
wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	4.807,69	Nie
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	14.938,46	Nie
ekspozycje detaliczne	98.422,82	Tak
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	63.622,33	Tak
których dotyczy niewykonanie zobowiązania	350,71	Nie

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące regiony geograficzne:

<i>Region geograficzny</i>	<i>wartość tys. zł</i>
BS Lipno I oddział	31.236,75
BS Lipno II oddział	31.267,75
BS Lipno III oddział	42.524,98
PK w Bobrownikach	557,22
PK w Brudzeniu	2.236,89
PK w Czernikowie	3.315,71
PK w Dobrzyniu n/W	1.084,68
PK w Kikole	9.825,68
PK w Wielgiem	14.256,09
PK w Łochocinie	273,53
BS Lipno oddział Chrostkowo	11.041,26
BS Lipno oddział Tuchowo	31.572,67

Bank odstąpił od badania istotnych klas ekspozycji z podziałem na regiony geograficzne z uwagi iż proces monitorowania zaangażowania wobec podmiotów z tego samego regionu geograficznego odbywa się poprzez analizę zaangażowania na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku. Bank ogranicza pomiar i monitoring zaangażowań do poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku, gdyż rejon działania Banku jest ograniczony zapisami w Statucie i obejmuje teren województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiat sierpecki i płocki w województwie mazowieckim.

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

<i>Branża</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy branża jest istotna tak/nie</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4.807,69	Nie
Budownictwo	7.318,22	Nie
Dostawa wody; gospodarowanie śmieciami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7.092,86	Nie
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3.001,09	Nie
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	952,45	Nie
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	318,15	Nie
Działalność związana kulturą rozrywką i rekreacją	0	Nie
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1.000,00	Nie
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3.036,17	Nie
Edukacja	0	Nie
Górnictwo i wydobywanie	631,86	Nie
Handel hurtowy i detaliczny; napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle	11.279,45	Nie
Informacja i komunikacja	0	Nie
Inne	0	Nie
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4.038,30	Nie
Pozostała działalność usługowa	1.466,46	Nie
Przetwórstwo przemysłowe	3.349,23	Nie
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	83.206,14	Tak
Transport i gospodarka magazynowa	4.112,07	Nie
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów hamulcowych.	751,07	Nie

przy czym przyjmuje, że branża, która stanowi przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych jest istotna.

Dla istotnych klas ekspozycji (wyznaczonych w pkt 2) podział na branże przedstawia się następująco:

<i>Branża</i>	<i>wartość tys. zł</i>
<i>Ekspozycje detaliczne.</i>	
- budownictwo	1.971,09
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa	80,78
- działalność profesjonalna naukowa i techniczna	186,00
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	82,07
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	793,40
- górnictwo i wydobywanie	31,86
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	4.135,08
- rolnictwo, leśnictwo. Łowiectwo i rybactwo	84.765,09
- ochrona zdrowia i pomoc społeczna	443,20
- pozostała działalność usługowa	382,40
- przetwórstwo przemysłowe	2.697,31
- transport gospodarka magazynowa	2.854,54
<i>Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomości</i>	
- budownictwo	4.873,52

- dostawa wody; gospodarowanie ściekami oraz działalność związana z rekultywacją	6.948,51
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1.121,87
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	766,45
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2.242,77
- handel hurtowy i detaliczny naprawa pojazdów samochodowych	6.323,18
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36.348,86
- ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1.914,69
- pozostała działalność usługowa	1.084,06
- przetwórstwo przemysłowe	560,89
- transport gospodarka magazynowa	1.097,53
- wytwarzanie zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	340,00

5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Wartość tys. zł</i>
do 1 miesiąca	5.538,04
1 – 3 miesiące	6.239,89
3 – 6 miesięcy	8.236,45
6 – 12 miesięcy	17.776,13
1 rok – 2 lat	32.383,32
2 lata – 5 lat	40.314,07
5 lat – 10 lat	34.777,47
10 lat – 20 lat	19.114,80
powyżej 20 lat	2.465,10

6. Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych branż

Podział ekspozycji kredytowych zagrożonych dla istotnych branż przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Poniżej standardu w tys. zł</i>	<i>Wątpliwe w tys. zł</i>	<i>Stracone w tys. zł</i>
<i>Istotna branża- portfel kredytowy brutto</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10,18	-	16,79

7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

<i>Kategoria</i>	<i>Saldo początkowe</i>		<i>Saldo końcowe</i>	
	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>
<i>Poniżej standardu</i>	4.124,63		73.339,18	866,26
<i>Wątpliwe</i>	-		771.393,33	7.456,15
<i>Stracone</i>	364.650,54	45.246,64	363.290,51	71.420,57

Zmiany w rezerwach celowych

<i>Treść</i>	<i>Zwiększenia</i>	<i>Rozwiązania</i>
Rezerwy celowe od należności sektora niefinansowego	1.201.626,37	355.717,33
- w sytuacji normalnej	176.650,70	169.989,51
- poniżej standardu	90.451,82	21.237,27

- wątpliwe	819.936,82	48.543,49
- stracone	114.587,03	115.947,06

Zmiany w odpisach aktualizujących

Treść	Zwiększenia	Rozwiązania
Odpisy aktualizujące od sektora niefinansowego	45.900,78	2.795,97
- w sytuacji normalnej	450,56	348,47
- poniżej standardu	866,26	0,00
- wątpliwe	7.456,15	0,00
- stracone	28.621,43	2.795,97

Na dzień 31.12.2017r. salda rezerw celowych i odpisów aktualizujących wynoszą:

1. W sytuacji normalnej – 191.829,83 zł.
2. W sytuacji „poniżej standardu” – 74.205,44 zł.
3. W sytuacji „wątpliwej” – 778.849,48 zł.
4. W sytuacji „straconej” – 434.711,08 zł.

(ii)

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego.

1. W celu ograniczenia ryzyka wiążącego się z działalnością kredytową Bank przyjmuje stosowne zabezpieczenia.
2. Bank stosuje jedną lub kilka form zabezpieczenia kredytu, w zależności od oceny stopnia ryzyka.
3. Uruchomienie kredytu następuje po spełnieniu warunków związanych z ustanowieniem zabezpieczenia spłaty kredytu. Możliwe jest ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia w czasie korzystania z kredytu przez Kredytobiorcę (w przypadku, gdy spłata kredytu jest zagrożona z powodu znacznego pogorszenia się stanu majątkowego Kredytobiorcy lub obniżenia się wartości zabezpieczenia przyjętego w dacie udzielenia kredytu).
4. Ochrona kredytowa rzeczywista oznacza, że w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, niewypłacalności, upadłości lub innego dotyczącego kontrahenta zdarzenia kredytowego określonego w transakcji, Bank może upłynnić, dokonać transferu, przejąć lub zatrzymać zabezpieczenie.
5. W przypadku ochrony kredytowej nierzeczywistej strona trzecia umowy zobowiązuje się do zapłacenia określonej kwoty, w przypadku powstania niewypłacalności dłużnika.
6. Bank jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:
 - 1) w ramach zabezpieczeń rzeczywistych:
 - a) hipotekę na nieruchomości,
 - b) zastaw rejestrowy,
 - c) przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
 - d) wpłatę określonej kwoty, spełniającą warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
 - e) blokadę środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
 - f) cesję wierzytelności z umów handlowych,
 - g) cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych,
 - h) inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank;
 - 2) w ramach zabezpieczeń nierzeczywistych:
 - a) weksel własny i poręczenie wekslowe,

- b) gwarancję,
- c) poręczenie cywilne.
- 7. Wartość zabezpieczeń szacowana jest przez Bank w momencie udzielenia kredytu, a także jest weryfikowana w trakcie trwania umowy kredytowej.
- 8. Przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, zakwalifikowanych do kategorii normalne dokonuje się przynajmniej raz w roku. W przypadku zmian warunków rynkowych dokonywana jest częstsza weryfikacja wartości zabezpieczeń.
- 9. Wartość zabezpieczeń kredytowych szacowana jest m.in. na podstawie:
 - a) operatów szacunkowych,
 - b) bazy AMRON,
 - c) informacji rynkowych,
 - d) faktur zakupu,
 - e) publikacji, artykułów,
 - f) polis ubezpieczenia,
 - g) porównywanie cen transakcyjnych,
 - h) danych statystycznych (GUS).

W przypadku stosowanych przez Bank zabezpieczeń rzeczywistych za wartość zabezpieczenia przyjmuje się jego wartość rynkową.

Jeżeli zabezpieczeniem są dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP, to do obliczenia ich wartości rynkowej Bank stosuje stopę dyskonta równą 20%.

W przypadku stosowanych przez Bank zabezpieczeń nierzeczywistych za wartość zabezpieczenia przyjmowana jest kwota, którą dostawca zabezpieczenia zobowiązał się uiścić w przypadku niedotrzymania terminu płatności przez kredytobiorcę lub zaistnienia innych określonych zdarzeń kredytowych.

Bank bada koncentrację ryzyka kredytowego w odniesieniu do rodzajów stosowanych zabezpieczeń jak i wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia.

Całkowita wartość ekspozycji zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia na dzień 31.12.2017 r. wynosi 175.956.801,28 zł.

W 2017 r. BS w Lipnie do wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego zastosował techniki ograniczania ryzyka kredytowego w metodzie standardowej. Część ekspozycji w stosunku do której Bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego (9.030,00 zł) ważona jest wagą ryzyka ekspozycji wobec dostawcy ochrony kredytowej. Dostawcą ochrony kredytowej jest BGK.

VII.Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank wykorzystuje oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI tylko na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,

- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej,
 - 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- którym to kategoriom przypisywana jest waga ryzyka odpowiadająca stopniu jakości kredytowej rządu polskiego.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem że: jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich;

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA	Aaa do Aa	AAA do AA
2	A	A	A
3	BBB	Baa	BBB
4	BB	Ba	BB
5	B	B	B
6	CCC i poniżej	Caa i poniżej	CCC i poniżej

VIII. Ryzyko rynkowe

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko walutowe – z uwagi na realizowanie operacji walutowych, w Banku może wystąpić wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego. Zakładane jest, że całkowita pozycja walutowa nie będzie przekraczała 2% funduszy własnych. Do obliczenia wymogu kapitałowego Bank stosuje metodę opisaną w art. 351 części trzeciej, rozdziału 3 CRR. Bank nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego w ramach kapitału regulacyjnego.

Bank wyznaczył dodatkowy wymóg kapitałowy w wysokości **23,70 tys. zł.**

IX. Ryzyko operacyjne

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne – do wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA), określoną w art. 315 CRR. Według tej metody wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego wynosi 15% średniej z rocznych wyników brutto uzyskanych z poprzednich trzech lat. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2017 r. stanowił 1.631,34 tys. zł.

Z kalkulacji wyniku wyłączone są m.in. przychody z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację i pomiar ryzyka operacyjnego występującego w poszczególnych aspektach działalności Banku, ocenę poziomu ryzyka na podstawie wdrożonych w tym celu narzędzi, jak również skuteczności kontroli.

Podstawą do szacowania dodatkowego wymogu jest spełnienie się potencjalnych zagrożeń zawartych w teście warunków skrajnych. Podstawą do wykonania testu jest wynik samooceny przeprowadzony zgodnie z metodyką samooceny wg stanu na dzień 31.12.2016 r. W wyniku przeprowadzonego testu zidentyfikowano dwa ryzyka dla których skutki ekonomiczne mają wartość 3 a prawdopodobieństwo ich wystąpienia min 2. Możliwe skutki ekonomiczne zostały określone na poziomie 200,00 tys. zł. Zgodnie z przyjętą metodologią szacowania bank nie tworzy dodatkowego wymogu gdyż nie została przekroczona granica tolerancji na ryzyko tzn. poziom regulacyjnego wymogu kapitałowego.

Zgodnie z § 50 "Zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Lipnie", na dzień 31.12.2017 r. Bank uznał kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne za wystarczające i nie tworzył dodatkowego wymogu kapitałowego. Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczony metodą BIA pokrywa ewentualne straty powstałe z tytułu ryzyka braku zgodności i ryzyka prawnego.

X. Ekspozycje kapitałowe

Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w postaci akcji i bankowych papierów wartościowych. Jest to zaangażowanie w sektor finansowy – Bank Zrzeszający SGB-Bank S.A. W portfelu bankowym na dzień 31.12.2017r. znajduje się 14.252 sztuk akcji w kwocie 1.425.200,00 o wartości nominalnej 100 zł. Wartość bilansowa akcji na dzień 31.12.2017r. wynosi 1.512.700,00 zł, różnica w kwocie 87.500,00 stanowi ujemną różnicę pomiędzy wartością nominalną, a wyższą od niej wartością nabycia.

Dynamika wzrostu sumy bilansowej Banku stanowiąca podstawę określenia wartości zaangażowania kapitałowego zobligowała Bank do podjęcia kolejnych partii akcji Banku Zrzeszającego. W 2017r. nastąpił kolejny nabór akcji serii AK 1401 sztuk oraz serii AL 2366 szt. na łączną wartość 376.700,00 zł.

Bank posiada również 1.730 szt. Bankowych papierów wartościowych w kwocie 2.450.000,00 zł. Wartość bankowych papierów wartościowych na dzień 31.12.2017 r. wraz z odsetkami

wynosi 2.462.094,00 zł. Zasady naliczania i wypłaty odsetek od BPW określone zostały w prospekcie emisyjnym SGB S.A.

Wartość zaangażowania w kapitał akcyjny SGB Bank S.A. nie jest odnoszona do wielkości funduszy własnych wobec uczestnika Systemu Ochrony Instytucjonalnej w celu przestrzegania limitu zaangażowania. Bank jest zwolniony pismem KNF z dnia 25.03.2016r. nr DBS/DBS-W01/7105/108/1/2016/AW z dokonywania pomniejszeń o udziały kapitałowe. Banku do pomniejszenia funduszy własnych o udziały kapitałowe.

Bank posiada udział mniejszościowy w Systemie Ochrony Instytucjonalnej w kwocie 1.000,00 zł. Bank nie posiada ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego. Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności poprzez maksymalizację wyniku finansowego oraz jego przeznaczenie na zwiększenie funduszy własnych Banku.

XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 5,89% sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o: 2.661,00 tys. zł.

Bank utworzył dodatkowy wymóg kapitałowy w obszarze ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie w kwocie stanowiącej równowartość 2,21% funduszy własnych banku. Limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej został określony na poziomie 4 %. Bank przyjął akceptowalny poziom ryzyka powyżej wartości którego Bank wyznacza dodatkowy wymóg kapitałowy.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

W Banku oprócz ogólnego systemu wynagradzania funkcjonuje procedura w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń, o których mowa w rozporządzenia MRiF z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017r. poz. 637).

„Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Lipnie” określa zasady ustalania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Celem wprowadzenia „Polityki zmiennych składników.... „ jest:

- Wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego w Lipnie akceptowalny poziom ryzyka;
- Wspieranie realizacji przyjętej przez Bank strategii działania oraz strategii zarządzania ryzykiem;
- Ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.

1. Bank realizuje „Politykę zmiennych składników.....” z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej z § 29 ust. 2 rozporządzenia tj. odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności. Postanowień niniejszej polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku na podstawie § 25 ust. 1 rozporządzenia. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalane uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagradzania.
2. Po uwzględnieniu zasady proporcjonalności osobami zajmującymi stanowiska kluczowe w Banku na dzień 31.12.2017 r. są członkowie Zarządu tj.: Prezes, z-ca Prezesa oraz członek Zarządu. Są to osoby mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku. W banku członkowie Zarządu nie zajmują stanowisk dyrektorskich (art. 435.2.a).
3. Bank posiada szereg regulacji odnoszących się do wymagań, kompetencji, kryteriów rekrutacji Członków Zarządu. Między innymi zakres ten reguluje „Procedura oceny kwalifikacji członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie”. Na podstawie § 27 ust. 1, § 32 Statutu BS Rada Nadzorcza dokonała oceny indywidualnej oraz oceny kolegialnej członków Zarządu podejmując stosowną uchwałę Nr 23/2018 RN BS z dnia 14.06.2018r. Bank uznaje, że realizując obowiązki określone w tych zasadach poprzez stosowanie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, wytycznych, rekomendacji i zaleceń spełnia wymagania określone dla osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku.
4. Bank raz w roku dokonuje analizy stanowisk, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jak również zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennych składnikach wynagradzania. Przedmiotem badania w ramach funkcjonującej w Banku polityki wynagradzania objęto następujące regulacje:
 - Regulamin wynagradzania Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie,
 - Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze,
 - Regulamin przyznawania i wypłaty premii rocznej dla członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie”.

Udokumentowanie powyższych czynności zostało sporządzone przez RN w formie:

„Przeglądu ogólnych zasad polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BS w Lipnie”.

Rada Nadzorcza po zapoznaniu się z wynikami analizy kryteriów dotyczących oceny efektów pracy Członków Zarządu oraz dokonaniem przeglądem ogólnych zasad polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze przyjęła stosowną Uchwałę Nr 22/2018 z dnia 14.06.2018r. w sprawie: oceny efektów pracy Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Lipnie”.

5. Zapisy odnoszące się do należytego wykonywania obowiązków reguluje także z zachowaniem zasady proporcjonalności „Polityka Ładu Korporacyjnego Banku Spółdzielczego w Lipnie”.
6. Z uwagi na skalę działalności Rada Nadzorcza nie powołała Komisji ds. wynagrodzeń, Bank też nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w sprawie ustalania polityki wynagrodzeń.
7. W roku 2017 żaden z Członków Zarządu nie otrzymał wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1 mln Euro.
8. Na obowiązujący system wynagradzania członków Zarządu składają się:
 - wynagrodzenie stałe
 - wynagrodzenie zmienne.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stałe składniki wynagrodzeń stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżenie lub nieprzyznanie zmiennych składników wynagrodzenia przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Do wynagrodzenia zmiennego należy regulaminowa premia roczna.

Wysokość wynagrodzenia zmiennego jest tą częścią wynagrodzenia, która uzależniona jest od oceny efektów pracy w zakresie oceny wyników całego Banku, a także oceny indywidualnych wyników danego członka Zarządu przy zastosowaniu kryteriów wskazanych w części dotyczącej „Zasad oceny efektów pracy członka Zarządu” w/w polityki.

Kryteriami oceny efektów pracy członka Zarządu są:

- Zysk netto;
- Zwrot z aktywów (ROA);
- Wskaźnik należności zagrożonych;
- Łączny współczynnik kapitałowy;
- Wskaźnik płynności LCR;
- Realizacja przyjętej strategii;
- Wskaźnik MREL.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- Efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
- Pozytywną ocenę kwalifikacji;
- Uzyskanie absolutorium z wykonywania obowiązków za dany rok obrotowy;
- Wyników kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez SSO SGB lub kontrole KNF, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Łączna kwota premii rocznej dla Członka Zarządu ustalana jest w wysokości 3% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku.

Zgodnie z przyjętymi zasadami wypłaty regulaminowej premii rocznej 60% regulaminowej premii rocznej, za dany rok, wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu. Wypłata pozostałej części premii rocznej (40%) może być odroczone. Odroczone część regulaminowej premii rocznej rozkładana jest na 3 równe raty płatne z dołu.

Wypłata regulaminowej premii rocznej może nastąpić również jednorocznie, jeżeli w roku podlegającym ocenie spełnione są jednocześnie trzy warunki:

- suma bilansowa Banku nie przekracza kwoty 500 mln zł
- dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 120%.

Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części odroczonej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku pod kątem wypłaty części odroczonej premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.

9. Wdrożenie polityki zmiennych składników wynagrodzeń podlega przeglądowi dokonywanemu przez stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej nie rzadziej niż raz w roku. Wyniki tego raportu przedstawiane są w formie raportu Radzie Nadzorczej.

10. Wartość wynagrodzenia czterech członków Zarządu za rok obrotowy 2017 wyniosła:

- 405.300,00 zł – wynagrodzenie zasadnicze,
- 86.200,00 zł – premia uznaniowa,

Wynagrodzenie stałe w kwocie 491.500,00 zł brutto co stanowi 27,49 % zysku netto Banku. W 2017 w oparciu o zapisy regulaminu wynagradzania Członków Zarządu wypłacono jednemu członkowi Zarządu nagrodę jubileuszową w kwocie 35.100,00 zł brutto.

11. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE wynosił 0%.

12. Bank nie stosował polityki odraczania płatności i wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.

13. Nie dokonano płatności związanych z zatrudnieniem lub zakończeniem stosunku zatrudnienia przez członka Zarządu.

Dokumentacja będąca uszczegółowieniem informacji z zakresu polityki zmiennych składników wynagrodzeń znajduje się w siedzibie Banku.

XIII. Ryzyko płynności

Podstawowym założeniem Banku jest doskonalenie zarządzania aktywami i pasywami w celu osiągnięcia stałego i równomiernie rosnącego strumienia dochodu odsetkowego oraz zapewnienia płynności Banku. Zarządzanie bilansem, którego głównym składnikiem są środki zdeponowane przez klientów nakłada na Bank obowiązek szczególnej dbałości o taką jego strukturę, która zapewniałaby wysoką płynność Banku przy jednoczesnym możliwie wysokim zwrocie z kapitału. Istotne jest aby struktura inwestowania uwzględniała różny stopień płynności aktywów tak, aby w razie konieczności zapewnić możliwość finansowania nieprzewidzianych zobowiązań. Biorąc pod uwagę strukturę pasywów lokowanych środków przez klientów, strategia inwestowania zakłada inwestowanie części środków na krótkie terminy.

Ze względu na ograniczoną skalę działalności walutowej zarządzanie płynnością walutową i złotową ma charakter skonsolidowny. Podstawowa metodą wykorzystywaną przez Bank w procesie zarządzania płynnością jest odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zarządzanie ryzykiem płynności (jak opisano w części II.1) zostało podzielone na dwa poziomy:

- zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
 - komórka zarządzania „wolnymi środkami” odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową
 - Oddziały Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielania kredytów

- za zarządzanie ryzykiem, w ramach którego *komórka monitorowania ryzyka* odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

W Banku funkcjonuje również Zespół Zarządzania Aktywami i Pasywami, który pełni rolę doradczą w procesie zarządzania ryzykiem płynności, w tym:

- 1) opiniuje poziom limitów,
- 2) identyfikuje i zgłasza potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku,
- 3) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku,
- 4) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych i samorządowych ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 75% pasywów ogółem. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),

- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys. zł.</i>
Nadzorcza miara płynności krótkoterminowej ponad minimum – nadwyżka podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych otrzymanych)	17.791,00
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	15.735,00

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności krótkoterminowej	1,45%	100%
Nadzorcza miara płynności długoterminowej	2,98%	100%
Wskaźnik LCR	393,60%	64%

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka bilansowa prosta	48.416,00	13.506,00	43.233,00
Luka bilansowa skumulowana	73.036,00	61.922,00	105.155,00
Luka prosta (z pozabilansem)	46.319,00	13.506,00	43.233,00
Luka skumulowana(z pozabilansem)	68.842,00	59.825,00	103.058,00

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania:

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota w tys. zł</i>	<i>Warunki dostępu</i>
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
otwarty niewykorzystany limit kredytu rewolwingowego w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	57.221,00	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	133.507,00	w sytuacji awaryjnej

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 4) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 5) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 6) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 7) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
 - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
 - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
 - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
 - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
 - e) lokata złożona w Banku przez Bank Zrzeszający ze środków Minimum Depozytowego.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,

- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

Bank identyfikuje ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych, zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych przy czym:

- 1) W łącznej kwocie aktywów Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał Tier I;
- 2) Wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana: od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych) z uwzględnieniem współczynników konwersji z zastrzeżeniem dolnego limitu 10%;

Bank ustalił limit wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie minimum 3%.

Wskaźnik dźwigni finansowej monitorowany jest w okresach kwartalnych i stanowi element informacji zarządczej na posiedzenie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wartość wskaźnika dźwigni na dzień 31.12.2017 r. wyniosła 10,68%.

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	301.840.576,24
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	5.806.527,00
7	Inne korekty	-157.721,00
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	307.489.785,24

**) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji*

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	301.840.576,24
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-157.721,00
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	301.682.855,24
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	14.431.462,00
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	8.624.930,00
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	5.806.930,00
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		

20	Kapitał Tier I	32.846.724,36
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	307.489.785,24
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	10,68%

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	301.840.576,00
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	301.840.576,00
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	2.073.446,00
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	4.880.617,00
EU-7	Instytucje	115.128.466,00
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	59.094.795,00
EU-9	Ekspozycje detaliczne	93.109.081,00
EU-10	Przedsiębiorstwa	10.339.257,00
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	350.710,00
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	16.864.204,00

4. Informacje jakościowe

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
2	Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Bank posiada adekwatny poziom środków własnych finansujących działalność w postaci funduszy własnych pierwszej kategorii.

XV. Kontrola wewnętrzna

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:

- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie,
- 2) stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
 - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
 - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - 4) matrycę funkcji kontroli,
 - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka kontroli wewnętrznej oraz komórka do spraw zgodności.

Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- Celów systemu kontroli wewnętrznej;
- Złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych;
- Liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych;
- Ryzyka zaistnienia nieprawidłowości;
- Zasady proporcjonalności.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest:

Wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

- skutecznego i efektywnego działania Banku,
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Rada Nadzorcza wypełniając obowiązki Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie „Systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej...” dokonała w dniu 13.04.2018r. corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym rocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki ds. zgodności.

Szczegółowy opis systemu kontroli wewnętrznej zamieszczony jest na stronie internetowej Banku.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

Aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli są przedmiotem zastawu lub jakiegokolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z której zakresu nie mogą zostać swobodnie wycofane.

Informacja została sporządzona przez Stanowisko ds. analiz ryzyka na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu Banku za 2017 r. oraz dokumentach wewnętrznych regulujących sposób zarządzania ryzykiem bankowym.

INSPEKTOR
Sikorska
Joanna Sikorska

Ogłoszone w niniejszym dokumencie informacje zostały zgodnie z paragrafem 27 ust. 5 niniejszej procedury poddane ocenie przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, w zakresie dopełnienia obowiązku informacyjnego z punktu widzenia profilu ryzyka Banku.

W sprawach zgodności
Chojnacka
Zuzanna Chojnacka

Zarząd Banku Spółdzielczego w Lipnie zatwierdził informacje do ogłoszenia:

Lipno, dnia 10 lipca 2018 r.

BANK SPÓŁDZIELCZY
w Lipnie

Przewodnicząca *Serayelie Chojnacka*

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Lipnie zapoznała się z przedłożoną informacją w dniu.....

Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435.1e)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Lipnie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w „Zasadach Polityki Informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Lipnie” są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Podpisy wszystkich członków Zarządu

10.07.2018 r. Anna Kozłowska

Prezes Zarządu

.....

podpis

10.07.2018 r. Mirosława Kałmin

z-ca Prezesa

.....

podpis

10.07.2018 r. Renata Tężycka

Członek Zarządu

.....

podpis

Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435.1.f)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Lipnie oświadcza, że obowiązujący w Banku System zarządzania ryzykiem, ocenia się jako dostosowany do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.

Ryzyko kredytowe w tym koncentracji	Wysokość limit	Wykonanie
- udział kredytów zagrożonych brutto / portfel kredytowy brutto	max 1,5 %	1,47%
- pokrycie rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sek. niefinansowego i inst. rządowych.	min 30 %	150,99%
- zaangażowanie w EKZH netto / ekspozycji kredytowych netto	max 80%	65,56%
- udział EKZH brutto w sytuacji zagrożonej / EKZH brutto	max 1,5%	0,30%
- zaangażowanie DEK netto / ekspozycji kredytowych netto	max 35%	6,38%
- udział DEK brutto w sytuacji zagrożonej / DEK brutto	max 1,5%	0,53%
- łączna wartość dużych ekspozycji	max 150% uznanego kapitału *	78,97%
- udział instrumentów finansowych w funduszach własnych	max 150 % f.. własnych	6,15%
- limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka kredytowego (kapitał regulacyjny)	43% f. własnych	33,60%
Ryzyko walutowe		
- udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych.	max 2 % f. własnych	0,27%
Ryzyko operacyjne		
- limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka operacyjnego (kapitał regulacyjny)	7% f. własnych	4,97%
Ryzyko płynności		
- wskaźnik LCR	0,80 * poziom określony w przepisach na dany rok	407,25%
- wsp. płynności krótkoterminowe	min 1,00	1,45%

- udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	max 10%	4,78%
- depozyty + f. własne / kredyty + majątek trwały	min 105%	165,23%
- kredyty/ środki Banku	min 90%	55,82%
Ryzyko stopy procentowe		
- limit skumulowanej luki przeszacowania	Max 10 %	5,89%
- limit depozytów zerwanych przed terminem	max 5%	4,96%
- limit kredytów spłaconych przed terminem	max 10%	4,14%
- limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka	4% f. własnych	2,21%
Ryzyko wyniku finansowego		
- rentowność aktywów netto	min 0,80 %	0,59%
- C/I	max 80%	71,88%
- marża operacyjna	min 2,5%	3,24%
- limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka	1% f. własnych	0,72%
Ryzyko kapitałowe		
- łączny współczynnik kapitałowy	min 15,75 %	20,74%
- wskaźnik dźwigni finansowej	min 3%	10,68%
- limit alokacji na zabezpieczenie ryzyka	1% f. własnych	0,11%

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

10.07.....2018 r. Anna Kozłowska

Prezes Zarządu

Anna Kozłowska

podpis

10.07.....2018 r. Mirosława Kałmin

z-ca Prezesa

Mirosława Kałmin

podpis

10.07.....2018 r. Renata Tężycka

Członek Zarządu

Renata Tężycka

podpis